

Άρειος Πάγος: 1819/1999, Τμήμα Β/Π
Πηγή: Ε.Ε.Δ 60/01, σελ. 77

ΑΠΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΛΟΓΩ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Σε περίπτωση αποχής από την εργασία λόγω ασθένειας καθ' υπέρβαση των υπό του νόμου τιθεμένων χρονικών ορίων, η λύση της συμβάσεως εργασίας κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση κατά τα άρθρα 200 και 288 Α.Κ., δηλαδή μετά από εκτίμηση της αιτίας της αποχής, της διάρκειας της, της υπαιτιότητας ή μη του εργαζομένου και γενικώς των συνθηκών υπό τις οποίες η αποχή έλαβε χώρα, εναπόκειται δε στο δικαστή να κρίνει, εάν, κατ' αντικειμενική κρίση, η αποχή, ανεξάρτητα από την πρόθεση του εργαζομένου για λύση της συμβάσεως του, πρέπει να θεωρηθεί ως καταγγελία της συμβάσεως του από πλευράς του.- Κρίση ότι η επί 22 μήνες αποχή εργαζομένου λόγω ασθένειας του, ο οποίος για σημαντικό διάστημα είχε παύσει να ενημερώνει τον εργοδότη του για την πορεία της ασθένειάς του και καθυστέρησε επί 10μηνο, αφ' ότου έλαβε γνώση του γεγονότος ότι ήταν πλέον ικανός προς εργασία, να ζητήσει την επάνοδο του στην εργασία του, θεωρείται ότι συνιστά σιωπηρή εκ μέρους του καταγγελία της συμβάσεως του.- Ο παθών από εργατικό ατύχημα διατηρεί σε κάθε περίπτωση την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη, υπό την προϋπόθεση όμως όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα του τελευταίου.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 2112/1920 άρθρο 5 παρ. 3. Ν. 4558/1930 άρθρο 3. Α.Κ. άρθρα 200, 288, 662, 914 και 932. Ν. 551/1915.

Πρόεδρος: ο αντιπρόεδρος, κ. Πολύβ. Μαντζιάρας

Εισηγητής: ο αρεοπαγίτης, κ. Κ. Βαλμαντώνης

Δικηγόροι: οι κ.κ. Δημ. Χαλάτσας, Ι. Αναστασίου

Στο άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 2112/1920, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4558/1930, ορίζονται: «Αποχή υπαλλήλου από της εργασίας, οφειλομένη εις βραχείας σχετικώς διαρκείας ασθένειαν, προσηκόντως αποδεδειγμένην ή προκειμένου περί γυναικός εις λοχείαν, δεν θεωρείται ως λύσις της συμβάσεως εκ μέρους αυτού. Ως βραχείας διαρκείας ασθένεια ερμηνεύεται η διαρκούσα ένα μήνα δι' υπαλλήλους υπηρετούντας μέχρι τεσσάρων ετών, τρεις μήνας δι' υπαλλήλους υπηρετούντας πλέον των τεσσάρων ετών, όχι όμως και πλέον των δέκα ετών, τεσσάρας μήνας δι' υπαλλήλους υπηρετούντας πλέον δέκα ετών, όχι όμως και πλέον των δέκα πέντε ετών, και εξ μήνας δια τους υπηρετούντας επί χρόνον ανώτερον των δέκα πέντε ετών». Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι σε περίπτωση αποχής του μισθωτού από την εργασία του λόγω ασθένειας, καθ' υπέρβαση των χρονικών ορίων που τίθενται σ' αυτές, η λύση ή όχι της εργασιακής συμβάσεως κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από το δικαστή κατά τα άρθρα 200 και 288 Α.Κ. Ειδικότερα, με βάση τις αρχές της καλής πίστης, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη, μετά από εκτίμηση της αιτίας της αποχής, της διάρκειας της, της υπαιτιότητας ή της ανυπαιτιότητας του μισθωτού και γενικά των συνθηκών, κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα η αποχή, απόκειται στο δικαστή να κρίνει αν αυτή η αποχή, κατ' αντικειμενική κρίση, δηλ. ανεξάρτητα από την πρόθεση του μισθωτού να λύσει ή όχι τη σύμβαση, πρέπει να θεωρηθεί ως σιωπηρή εκ μέρους του καταγγελία της σύμβασης, ήτοι ως σιωπηρή δήλωση βουλήσεως του μισθωτού για τη λύση απ' αυτόν της εργασιακής σύμβασης (Ολ. Α.Π. 32/1988). Στην κρινόμενη υπόθεση το δευτεροβάθμιο δικαστήριο της ουσίας με την προσβαλλόμενη απόφαση (Εφ.Αθ. 9055/ 1997), μετ' εκτίμηση των αποδείξεων, δέχτηκε ανέλεγκτος τα ακόλουθα: Η αναιρεσείουσα προσλήφθηκε την 1.5.1981 από το αναιρεσίβλητο, που διατηρεί οίκο ευγηρίας, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αόριστου χρόνου, για να εργασθεί ως νυκτερινή θαλαμηπόλος. Ειδικότερα τα καθήκοντα της συνίσταντο στην παρακολούθηση και φροντίδα των ηλικιωμένων ατόμων, την παρακολούθηση της λήψεως των φαρμάκων τους, την παροχή κάθε είδους βοήθειας, την επίβλεψη προς αποφυγή ατυχημάτων και την παρακολούθηση αυτών στη λήψη των γευμάτων, με ημερήσιο ωράριο εργασίας από 10 μ.μ. έως 6 π.μ. της επομένης ημέρας. Σε εκτέλεση της σύμβασης αυτής η αναιρεσείουσα πρόσφερε τις υπηρεσίες της με την πιο πάνω ιδιότητα της μέχρι στις 5.2.1993, αφότου, λόγω επισυμβάντος εργατικού ατυχήματος, έπαυσε

να προσέρχεται στην εργασία της. Συγκεκριμένα, κατά την ημερομηνία αυτή (5.2.1993) στο περίπτερο Β.Ο., κατά την προσπάθεια της να σηκώσει έναν ηλικιωμένο, υπέστη θλάση του αυχένος - οξύ ραβδόκρανο. Συνεπεία του πιο πάνω ατυχήματος νοσηλεύτηκε στο νοσοκομείο «Ο Άγιος Σάββας» (Λεωφ. Αλεξάνδρας 171) από 1.9.1993 έως 3.9.1993 με διάγνωση «αυχενική δυσκοκίλη» και της συστήθηκε να υποβληθεί στις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις και φαρμακευτική αγωγή. Στις 13.9.1993 η β/θμια υγειονομική επιτροπή ΙΚΑ, στην οποία προσέφυγε, γνωμάτευσε, ανικανότητα αυτής για εργασία από 21.8. 1993 έως 15.10.1993. Ακολούθως, επί της από 23.4.1994 αιτήσεως της προς το ΙΚΑ για χορήγηση σ' αυτή συντάξεως αναπηρίας η α/θμια υγειονομική επιτροπή του υπ/τος συντάξεως Περιστερίου γνωμάτευσε ότι αυτή πάσχει «από αυχεναλγία με ελαφρά δυσκαμψία της ΑΜΣΣ επί εδάφους κήλης Α5-Α6, άνευ ουσιώδους νευρολογικής σημειολογίας» και έκρινε αυτήν ανίκανη για εργασία σε ποσοστό 35% από 23.9. 1993 έως 22.9.1994, ενώ η β/θμια υ.ε. διαπίστωσε ότι πάσχει «από ενοχλήματα αυχεναλγίας, οσφυαλγίας επί εδάφους εκφυλιστικής σπονδυλο-δισκοαρθροπάθειας άνευ κλινικών και νευρολογικών ευρημάτων με ποσοστό αναπηρίας 15% από 23.9.1993 έως 22.9.1994». Με βάση τις γνωματεύσεις αυτές ο δ/ντής του υποκ/τος ΙΚΑ Περιστερίου απέρριψε την αίτηση της αναιρεσείουσας για χορήγηση σύνταξης με την αιτιολογία ότι αυτή δεν είναι ανάπηρος κατά την έννοια του άρθρου 27 του ν. 1902/1990. Επίσης, η τοπική διοικητική επιτροπή του υπ/τος ΙΚΑ Περιστερίου απέρριψε την υποβληθείσα ένσταση της αναιρεσείουσας κατά της πιο πάνω απόφασης του δ/ντή ΙΚΑ Περιστερίου, διότι «...κατά τον από 23.9.1993 έως 22.9.1994 χρόνο μπορούσε και μπορεί εξασκώντας το επάγγελμα της ή άλλο παρόμοιο που να ανταποκρίνεται στις δυνάμεις της και την ηλικία της να κερδίζει πλέον του 1/2 του ποσού που κερδίζει υγιής μισθωτός, με την ίδια μόρφωση...». Ομοίως απορρίφθηκε και η από 2.6.1994 νέα αίτηση της αναιρεσείουσας προς το ΙΚΑ για χορήγηση σ' αυτή συντάξεως αναπηρίας με απόφαση του δ/ντή του υπ/τος ΙΚΑ Περιστερίου, η οποία λήφθηκε κατόπιν της υπ' αριθμ. 1409/3.10.1994 γνωματεύσεως της α/θμιας υγειονομικής επιτροπής του υπ/τος Περιστερίου, κατά την οποία η αναιρεσείουσα πάσχει «από ενοχλήματα αυχεναλγίας, οσφυαλγίας και στενώσεως Α5-Α6 άνευ κλινικής αντιστοιχίας επί λίαν διεκδικητικού ατόμου» και της υπ' αριθμ. 1583/ 10.10.1994 γνωματεύσεως της β/θμιας υγειονομικής επιτροπής, η οποία «διεπίστωσε ενοχλήματα αυχεναλγίας -οσφυαλγίας επί στενώσεως Α5, Α6 άνευ κλινικής αντιστοιχίας». Πρέπει να σημειωθεί ότι και κατά το διάστημα από 24.3.1994 έως 30.3. 1994 η αναιρεσείουσα νοσηλεύτηκε στο Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Νικαίας - Πειραιώς, Άγιος Παντελεήμων «πάσχουσα από δυσκοκίλη αυχενικής μοίρας σπονδυλικής στήλης Α5-Α6-Α3-Α4...», της συστήθηκε χειρουργική αντιμετώπιση και κρίθηκε ανίκανη για κάθε εργασία. Μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 3243/20.10. 1994 απόφασης του δ/ντή ΙΚΑ η αναιρεσείουσα με την από 24.11.1994 αίτηση της προς το αναιρεσίβλητο συνοδευόμενη από ιατρική βεβαίωση ότι μπορεί να εργασθεί, ζήτησε να συνεχίσει την εργασία της στον οίκο ευγηρίας, το αυτό δε έπραξε και την 26.1.1995, οπότε υπέβαλε και νέα αίτηση, πλην όμως το αναιρεσίβλητο δεν αποδέχτηκε τις υπηρεσίες της, γιατί τούτο είχε προσλάβει άλλη υπάλληλο στη θέση της, την Α.Π., λόγω της μακροχρόνιας απουσίας της. Με τα πιο πάνω δεδομένα και ειδικότερα από τα εξής γεγονότα: 1) η αναιρεσείουσα τουλάχιστον μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 733/28.2.1994 αποφάσεως του αρμοδίου δ/ντή του ΙΚΑ, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση της για χορήγηση σ' αυτή συντάξεως αναπηρίας, γνώριζε ότι είχε κριθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΙΚΑ ικανή για εργασία και συνεπώς όφειλε αμέσως μετά την ημερομηνία αυτή να προσέλθει στο αναιρεσίβλητο για ανάληψη εργασίας, πολύ περισσότερο καθόσον με την υπ' αριθμ. 359/13.9.1993 γνωμάτευση της β/θμιας υγ. επιτροπής ΙΚΑ Περιστερίου είχε κριθεί ότι αυτή είναι ανίκανη για εργασία μόνο μέχρι τις 15.10.1993, 2) από το Φεβρουάριο 1994 είχε παύσει να ενημερώνει το αναιρεσίβλητο με την προσαγωγή σχετικών ιατρικών πιστοποιητικών για την κατάσταση της υγείας της, 3) υπέβαλε για πρώτη φορά αίτηση προς το αναιρεσίβλητο για να επιστρέψει στην εργασία της 10 περίπου μήνες μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 733/28.2.1994 αποφάσεως του δ/ντή του ΙΚΑ και 4) η απουσία από την εργασία της ήταν μακρά (22 περίπου μήνες) και από το Φεβρουάριο 1994 αδικαιολόγητη. Έκρινε το Εφετείο ότι η αποχή της αναιρεσείουσας από την εργασία της υποδηλώνει σιωπηρή δήλωση βουλήσεως αυτής για λύση της εργασιακής συμβάσεως. Μετά ταύτα απέρριψε την έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης, η οποία είχε απορρίψει την αγωγή της αναιρεσείουσας, με

την οποία ζητούσε μισθούς υπερημερίας και αποζημίωση λόγω προσβολής της προσωπικότητας εξαιτίας της αρνήσεως ν' αποδέχεται τις υπηρεσίες της. Έτσι, που έκρινε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο της ουσίας, ορθώς εφήρμοσε και ερμήνευσε τους αναφερθέντες στην αρχή κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, ενώ διέλαβε στην απόφαση του σαφείς, επαρκείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες. Επομένως, οι αιτιάσεις, με τις οποίες αποδίδονται πλημμέλειες εκ του άρθρου 559, 1 και 19 Κ.Πολ.Δ., που περιέχονται στους υπό στοιχ. Α1, Α2, Β, Γ, Δ, Ε και ΣΤ λόγους της αίτησης είναι αβάσιμες. Κατά την έννοια του άρθρου 559, 8 Κ.Πολ.Δ., πράγματα συνιστούν οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων, που συγκροτούν την ιστορική βάση αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως και όχι οι ισχυρισμοί που αποτελούν άρνηση της αγωγής ή επιχειρήματα νομικά ή πραγματικά, τα οποία αντλούνται από το νόμο ή την εκτίμηση των αποδείξεων. Στην προκείμενη υπόθεση οι αποδιδόμενες στην απόφαση του Εφετείου με τους υπό στοιχ. Α 1, 2 και 3 και Β λόγους της αίτησης αιτιάσεις, εκ του άρθρου 559, 8 Κ.Πολ.Δ., ήτοι: α) ότι προσκόμιζε στο αναιρεσίβλητο έγγραφο για την ασθένεια της και ζητούσε την αποδοχή της εργασίας της, β) ότι τα όργανα του αναιρεσιβλήτου της έδιναν υποσχέσεις ότι θα αποδεχθούν τις υπηρεσίες της, γ) ότι ζήτησε την απασχόληση της εγγράφως και δ) ότι δεν λήφθηκαν υπόψη τα έγγραφα, από τα οποία προκύπτει η πορεία της κατάστασης της υγείας της, δεν συνιστούν πράγματα με την πιο πάνω έννοια, αλλά, με την επίκληση πλημμελειών από τη, διάταξη αυτή, πλήττουν την επί πραγματικών γεγονότων ανέλεγκτη κρίση. Συνεπώς, οι πιο πάνω λόγοι, με τις αιτιάσεις αυτές, είναι απαράδεκτοι, κατ' άρθρο 561 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.

Από τη διαβεβαίωση του Εφετείου ότι έλαβε υπόψη «όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι» και το όλο περιεχόμενο της απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, δεν καταλείπεται καμιά αμφιβολία ότι έλαβε υπόψη και εκτίμησε όλα τα περιεχόμενα στον υπό στοιχ. Β' λόγο της αίτησης έγγραφα, τα οποία αναφέρονται στην κατάσταση της υγείας της αναιρεσεύουσας, καθόσον εκτίθενται αναλυτικά στην απόφαση τα γεγονότα που αφορούν την όλη πορεία της υγείας της. Επομένως, είναι αβάσιμος κατά το τμήμα τούτο ο σχετικός εκ του άρθρου 559 11 Κ.Πολ.Δ υπό στοιχ. Β λόγος της αίτησης.

Κατ' άρθρον 662 Α.Κ. ο εργοδότης οφείλει να διαρρυθμίζει τα σχετικά με την εργασία και με το χώρο της, καθώς και τα σχετικά με τη διαμονή, τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου. Οι από τη διάταξη αυτή παραβάσεις του εργοδότη, δημιουργούν παραβάσεις συμβατικής υποχρέωσης. Για να υπάρξει απ' αυτές αδικοπρακτική ευθύνη πρέπει να συντρέχουν και τα στοιχεία του άρθρου 914 Α.Κ. Εξάλλου, ο παθών από εργατικό ατύχημα, διατηρεί σε κάθε περίπτωση, δηλ. και όταν ο εργοδότης απαλλάσσεται από την υποχρέωση για αποζημίωση, γιατί αυτή φέρει ο ασφαλισμένος φορέας, την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη, εφόσον το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτού ή του προστηθέντος απ' αυτόν προσώπου (Ολ.Α.Π. 1117/1986). Η αντικειμενική ευθύνη του εργοδότη κατά το ν. 551/1915 δεν επεκτείνεται και στη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, καθόσον γι' αυτή απαιτείται υπαιτιότητα. Στην κρινόμενη υπόθεση, με την αγωγή, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η αναιρεσεύουσα ζήτησε χρηματική ικανοποίηση από το ατύχημα που υπέστη και στήριξε την υπαιτιότητα του εναγομένου εργοδότη στα εξής περιστατικά: «Οφείλε να διατηρεί στο περίπτερο που εργαζομαι και δεύτερη θαλαμηπόλο ως νοσηλευτικό προσωπικό, μία στο ισόγειο και μία στον Α' όροφο, οπότε θα προσθέταμε τις δυνάμεις μας και οι δύο για τη βοήθεια του γέροντα και δε θα αναγκαζόμουν να καταβάλω υπέρμετρες δυνάμεις και θα αποφεύγετο το ατύχημα». Το Εφετείο δέχτηκε ότι τέτοια υποχρέωση δεν προκύπτει από καμιά διάταξη νόμου, διατάγματος ή κανονισμού ασφαλείας για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σε οίκους ευγηρίας, ώστε η μη τήρηση τους να μπορεί να συνδεθεί ουσιωδώς με το συμβάν εργατικό ατύχημα. Έκρινε περαιτέρω, ότι δεν αρκεί ότι το ατύχημα επήλθε από την μη τήρηση όρων, οι οποίοι επιβάλλονται μόνο από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, χωρίς να προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου και απέρριψε ως μη νόμιμη την αγωγή κατά το κεφάλαιο της χρηματικής ικανοποίησης. Έτσι που έκρινε το Εφετείο, ανεξαρτήτως από την ορθότητα των σκέψεων όσον αφορά τη θεμελίωση της νομιμότητας της χρηματικής ικανοποίησης, δεν παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 662 Α.Κ., καθόσον δεν μπορεί να στηριχθεί σ' αυτή και μόνο η σχετική αξίωση, για τη θεμελίωση της οποίας απαιτείται

αδικοπραξία (914, 932 Α.Κ.). Κατά συνέπεια, ο σχετικός με στοιχ. Ζ λόγος της αίτησης εκ του άρθρου 559,1 Κ.Πολ.Δ. είναι αβάσιμος.

Ο εκ του άρθρου 559, 20 Κ.Πολ.Δ. αναιρετικός λόγος δίδεται όταν το δικαστήριο υποπίπτει σε διαγνωστικό λάθος και αποδίδει σε ορισμένο έγγραφο περιεχόμενο διαφορετικό από το αληθινό, δηλ. κάνει ελλιπή ή εσφαλμένη ανάγνωση του εγγράφου και όχι λάθος κατά την αξιολόγηση του. Με τον υπό στοιχ. Η λόγο της αίτησης προβάλλεται η αιτίαση ότι το Εφετείο παραμόρφωσε τα εξής έγγραφα: 1) το από 11.4.1994 πιστοποιητικό νοσηλείας της κλινικής «Άγιος Παντελεήμων», 2) την από 13.9.1993 γνωμάτευση του (υπ/τος ΙΚΑ Αθηνών 3) την υπ' αριθμ. 733/28.2.1994 απόφαση της επιτροπής ΙΚΑ Περιστερίου, 4) την υπ' αριθμ. 3243/20.10.1994 απόφαση του δ/ντού ΙΚΑ Περιστερίου και 5) την από 1.9.1994 υπεύθυνη δήλωση της εργοδότηδας. Ο λόγος αυτός της αίτησης πρέπει ν' απορριφθεί προεχόντως ως απαράδεκτος, καθόσον κατά την εξειδίκευση των επί μέρους περιπτώσεων του δεν επισημαίνεται εσφαλμένη ανάγνωση των εγγράφων, αλλά πλημμελής εκτίμηση του αληθώς αναγνωσθέντος περιεχομένου τους, το οποίο κατά τις απόψεις της αναφεσείουσας έπρεπε να οδηγήσει σε διάφορο από εκείνο που Διατυπώθηκε αποδεικτικό πόρισμα. (Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της υπ' αριθμ. 9055/1997 απόφασης του Εφετείου Αθηνών).